

Allemansrätten

Du får gå, jogga och cykla fritt i skog och mark, så länge du inte orsakar skada. Att ta vägen över en annans tomt är inte tillåtet, det kan betraktas som hemfridsbrott.

Det är tillåtet att tälta i naturen så länge du inte stör eller förstör, men vill du tälta längre än en natt, om ni är en stor grupp eller om du vill tälta i närheten av ett boningshus bör du fråga markägaren om lov.

Att göra upp en lägereld går bra, men det är förbjudet att elda när det är torrt och finns risk för att brand kan sprida sig. Små fältkök får däremot alltid användas. Elda på en säker plats och aldrig direkt på klipp hållar. Hällarna spricker lätt sönder, en skada som inte går att reparera.

Du får plocka grenar, kottar och pinnar på marken som bränsle till elden, men ingenting från levande träd.

Hundar måste hållas kopplade i naturen mellan 1 mars och 20 augusti. Då är djurlivet som känsligast och många djur har sina ungar.

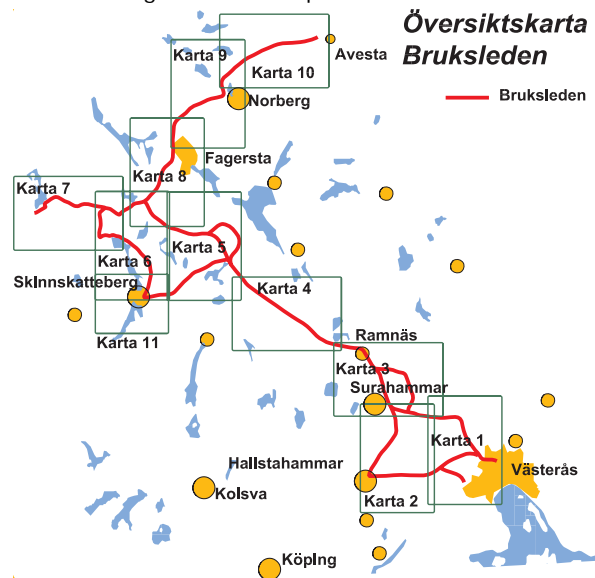
Att rida i skog och mark ingår i allemansrätten, men det är bara tillåtet om du inte orsakar någon skada. Särskilt under vår och höst då marken är blöt och mjuk gäller det att välja rätt väg. Att rida på vandringsleder och andra iordninggjorda stigar är inte att rekommendera då de upprättats för att ta sig fram till fots.

Lämna inte kvar något skräp i naturen! Både djur och människor kan skada sig på krossat glas, kapsyler, plastpåsar och rostiga burkar. Dessutom förstör det upplevelsen för nästa person som kommer till platsen.

Broschyren är framtagen inom ett projekt där statliga bidrag till lokala och kommunala naturvårdsprojekt är medfinansier för genomförandet.

Bruksleden

Genom Västmanland, från Västerås i söder till Avesta och Malingsbo i norr, sträcker sig Bruksleden. Från Mälardalens slätter kan du vandra norrut in i Bergslagens djupa skogar och böljande terräng. Leden passerar ett omväxlande natur- och kulturlandskap där små brukssamhällen med spännande historia och många sevärdheter utgör ett karakteristiskt inslag. Skogsterräng blandas med blomstrande ängsmarker, ödsliga myrar, glittrande sjöar och kalkrika områden med spännande växtlighet. Flera större vattendrag, som Kolbäckån med Strömsholms kanal, korsar också genom landskapet.

Etapper

Bruksleden är 25 mil lång och indelad i 27 etapper med varierande längd. De flesta börjar och slutar vid en rastplats med vindskydd eller en raststuga. I skogen är leden markerad med orange färg på träd och stolpar.

Vatten och ved

Vattenkällor finns på några ställen längs leden. Vattenkvaliteten i dessa källor kontrolleras inte. Därför är de inte utmärkta på kartorna och det rekommenderas att du bär med dig eget vatten. Ved finns i allmänhet inte utlagd vid vindskydd och raststugor.

Ansvar

Ansvarig för Bruksleden är de kommuner leden passerar, Västerås, Hallstahammar, Surahammar, Skinnskatteberg, Fagersta och Norberg. Kontakta: info@bruksleden.se

www.bruksleden.se

Bruksleden Etapp 23

Lilla Älgsjön - Klackberg 8,5 km

2006

Etappteskrivning

Första halvan av etapp 23 bjuder på en ganska krävande vandring i kuperat landskap. Därefter blir stigen mer lättvandrad. Leden går genom skogsterräng och mot slutet kommer du fram till det vackra Klackbergsområdet med spännande gruvmiljöer.

Etappen startar vid lilla Älgsjön, en rastplats med både vindskydd och en stor raststuga. Härifrån går du längs en lättvandrad stig fram till slutet av sjön där terrängen börjar luta uppåt. Ungefär mitt på sjöns långsida ligger lämningar av Älgsjötorp. Torpet finns markerat på kartor från 1800-talet. I sjöns nordöstra ände är vegetationen rik. På sluttningarna ned mot sjön växer bland annat ängsnycklar, korallrot, dvärghäxört, backskafting och sötvedel.

Efter en långsträckt stigning kommer du upp på en höjd varifrån du får fin utsikt en bit innan Orkarmossen.

Vid Silvtjärn finns ett litet naturreservat som tillkommit för att skydda den rika floran som kommer av att marken i området är mycket kalkrik. Ta dig gärna tid att följa den stig som går genom reservatet och njut av blomsterprakt.

Efter Silvtjärn följer en lättgången stig fram till Kolningberg. Här ser du på vänster sida om vägen ett gammalt gruvhål. På den återstående vandringen fram till Klackberg letar sig stigen fram genom ett område som formats av hundratals år av grubbrytning. Du passerar ett stort antal gruvhål, vissa med hissande djup och andra lite mindre.

Storgruvans lave vid Klackberg

Rastplatser

Etappen startar vid rastplatsen lilla Älgsjön. Här finns en stuga med kamin och sovbänkar. Intill stugan ligger ett vindskydd med eldstad. Här finns även TC och en brygga. Rastplatsen ligger i ett vackert läge intill sjön.

Det är också fint att ta en rast vid sjön Silvtjärn.

Nedanför Klackbergsgården vid Noren finns en badplats.

Vindskyddet och raststuga vid lilla Älgsjön

Kommunikationer

Du kan inte komma till etappstarten vid lilla Älgsjön med bil eller med kollektivtrafiken.

Med buss nr 500 kan du åka från Norberg till Fagersta-Skinnskatteberg - Köping eller till Avesta.

Åker du bil går det bra att parkera vid Klackberg.

Information om bussar finns på Västmanlands lokaltrafiks hemsida: www.vl.se. Du kan även ringa trafikupplysningen: 0774 - 410 410

Information om tågtrafiken hittar du på www.tagibergslagen.se

Annat boende

500 m söder om Klackberg ligger STF:s vandrarhem Grubbyn. Här bor du i gamla gruvarbetarbostäder från början av seklet. Varje lägenhet har självhushåll.

Handla mat

Matvarubutiker finns i Norbergs centrum, ca 3 km från Klackberg.

Kartor

Bruksledens delkarta nr 9 täcker aktuell etapp. Utöver den kan du använda Lantmäteriets terrängkarta 11F SO Ludvika och 12G SV Avesta i skala 1:50 000.

Silvtjärns naturreservat

Sydväst om Silvtjärn ligger ett 22,7 ha stort naturreservat där Bruksleden passerar i ena kanten. I de centrala delarna finns ett lövskogsbevuxet kärr med stora floristiska värden. Marken i området är mycket kalkrik och inom reservatet finns flera nedlagda kalkbrott. Syftet är att bevara den artrika floran. Bland annat finns här orkidéer som Jungfru Marie nycklar, korallrot och kärrknipprot.

Klackberg

Klackberg är ett spännande område med mycket att titta på när det gäller natur och kultur. Här har gruvdrift pågått i hundratals år fram till 1967, vilket gjort att både växter och djur har påverkats. I Klackberg växer örtrik lövskog med stort inslag av alm och i det artrika buskskiktet kan man hitta hassel, olvon, skogstry, tibast och mabär. Flera orkidéer växer i området, bland annat Rödsyssla. Här finns även vildlin, sötvedel, backvial, ängsgentiana, trolldruva och flera arter av bräken.

Berget Klacken är som högst 200 m ö h. Det finns omnämnt redan på 1300-talet, då som Järnberget. Den östra sluttningen utgörs till största delen av bergarten dolomit. Dolomit är en typ av kalksten och i anslutning till kalken förekommer manganhaltig järnmalm. Både järnmalm och kalksten har brutits i området och rester av kalkugnar kan man se intill Klackbergsgården. Kalken användes bland annat till att underlätta slaggbildning vid smältningen. Malmen fraktades till hyttorna i grannskapet till Livsdal, Rosendal och Bråfors.

Det finns många stora och mindre gruvhål att titta på. Väl värt ett besök är Blå grottan i sydvästra delen av gruvfältet. Blå grottan är en gammal stollgång och ett utforslingsschakt. Från stollgången rinner vatten som har en klar blå färg, därav grottans namn.

De två runda gruvlavarna, Gröndalslaven och Storgruvans lave, är byggda av slagtegel och helt unika i sitt slag. Under lavarna finns fler hundra meter djupa schakt.

Vid Klackberg finns idag en vinterstadion med konstsnöanläggning och en skidbacke med två nedfarter.